

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2014. gada 31. oktobrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Uldis Ķinis, tiesneses Kristīne Krūma un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 178/2014),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 89., 90., 91. un 92. panta pirmajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma paredz:

„(1) Pieteikums par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā iesniedzams rakstveidā. Pieteikumā jānorāda:

[..]

4) pieteikuma juridiskais pamatojums”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu.

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmumi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Pieteikumā ir apstrīdēta Satversmes tiesas likumā ietvertas tiesību normas atbilstība vairākām Satversmes normām. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu un 19.² panta pirmo daļu pieteikumu var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Šīs normas prasa, lai pastāvētu pamatota iespējamība, ka apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzēju.

Pieteikumā norādīts, ka Pieteikuma iesniedzējs 2014. gada 19. martā Satversmes tiesā iesniedza pieteikumu par lietas ierosināšanu. Satversmes tiesas 1. kolēģija 2014. gada 7. aprīlī pieņēma lēmumu, ar kuru atteicās ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma. Satversmes tiesas kolēģijas lēmums citastarp pamatots arī ar apstrīdēto normu.

Līdz ar to apstrīdētā norma ir skārusi Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības, un viņš ir tiesīgs iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot prasības, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ pantā.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa paredz, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Izskatāmajā gadījumā secināms, ka nepastāv vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizsardzībai, jo minētais Satversmes tiesas lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrais teikums noteic: ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu šajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no brīža, kad tika pieņemts Satversmes tiesas kolēģijas lēmums par atteikšanos ierosināt lietu, proti, 2014. gada 7. aprīlis.

Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2014. gada 3. oktobrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots un pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas otrā teikuma prasībām.

7. Konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst arī citām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likumā. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmā daļa citastarp paredz, ka pieteikumā nepieciešams juridiski pamatot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību pieteikumā norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu un sestās daļas 1. punktu pieteikumā personai ir jānorāda un jāpamato tās pamattiesību aizskārums, proti, ka apstrīdētā norma tieši konkrētajam pieteikuma iesniedzējam viņa tiesiskajā situācijā rada Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētā norma neatbilstot Satversmei, jo tā liedzot personai pieeju Satversmes tiesai.

7.1. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma esot neatbilstoša Satversmes 1. un 89. pantam. Tomēr pieteikumā nav pamatots tas, kādas pamattiesības Pieteikuma iesniedzējam izriet no Satversmes 1. un 89. panta.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkta prasībām.

7.2. Attiecībā uz Satversmes 90. pantu Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tā ievada Satversmē ietvertu pamattiesību katalogu un norāda uz nozīmi, kādu šīs pamattiesības nostiprināšanai Satversmē piešķīris likumdevējs. Tikai persona, kas zina savas tiesības, spēj tās efektīvi īstenot un – nepamatota aizskāruma gadījumā –

aizstāvēt taisnīgā tiesā. Līdz ar to Satversme paredz personas subjektīvās publiskās tiesības tikt informētai par tās tiesībām un arī pienākumiem.

Pieteikumā ir vienīgi norādīts, ka apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējam „nav izprotama”. Tomēr pieteikumā nav vērtēts tas, kādēļ šī norma būtu uzskatāma par neatbilstošu Satversmes 90. pantam.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7.3. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. pantam.

Satversmes tiesa, interpretējot Satversmes 91. pantu, atzinusi, ka tajā ir ietverti divi savstarpēji cieši saistīti, bet tomēr dažādi principi: vienlīdzības princips – pirmajā teikumā, un diskriminācijas aizlieguma princips – otrajā teikumā (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9. punktu*).

Vienlīdzības princips liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2001. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2000-07-0409 secinājumu daļas 1. punktu un 2005. gada 11. novembra sprieduma lietā Nr. 2005-08-01 5. punktu*). Izvērtējot kādas normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, nepieciešams noskaidrot, pirmkārt, vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; otrkārt, vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi; treškārt, vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*).

Pieteikumā nav norādīts, kuras personu grupas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos, vai apstrīdētās normas pret šīm personu grupām paredz atšķirīgu attieksmi, kā arī tas, kādēļ iespējamajai atšķirīgajai attieksmei nebūtu objektīva un saprātīga pamata.

Savukārt Satversmes 91. panta otrajā teikumā nostiprinātā diskriminācijas aizlieguma principa būtība ir šāda: novērst iespēju, ka demokrātiskā un tiesiskā

valstī, pamatojoties uz kādu nepieļaujamu kritēriju, tiktu ierobežotas personas pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.3. punktu*).

Pieteikumā nav pamatots tas, ka apstrīdētā norma, pamatojoties uz kādu nepieļaujamu kritēriju, būtu ierobežojusi Satversmes 91. pantā paredzētās Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7.4. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētā norma neatbilstot Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo aizliegums pārsūdzēt Satversmes tiesas kolēģijas lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu būtiski aizskarot Pieteikuma iesniedzēja tiesības uz taisnīgu tiesu.

Tomēr pieteikumā nav vērtēts tas, vai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertu pamattiesību iespējamais ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kartībā pieņemtu likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas atbilst samērīguma principam.

Lai izvērtētu, vai likumdevēja pieņemtajā tiesību normā ietvertais tiesību uz taisnīgu tiesu ierobežojums atbilst samērīguma principam, jānoskaidro:

pirmkārt, vai likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai;

otrkārt, vai šāda rīcība ir nepieciešama, proti, vai mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem;

treškārt, vai likumdevēja rīcība ir atbilstoša, proti, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2009-85-01 17. punktu un 2010. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2010-08-01 16. punktu*).

Pieteikumā ir citēti vairāki Satversmes nolēmumi, kā arī juridiskās literatūras avoti. Tomēr citētie Satversmes tiesas nolēmumi, kā arī juridiskās literatūras avoti paši par sevi nepamato apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Prasījuma juridiskajam pamatojumam par normas neatbilstību Satversmē ietvertajām pamattiesībām ir jāietver pamatojums, ka pastāv cēloņsakarība starp apstrīdēto normu un personai radītajām negatīvajām sekām

(sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 9. un 17.3. punktu). Pieteikumā šāds pamatojums par minēto cēloņsakarību nav ietverts.

Līdz ar to prasījuma juridiskais pamatojums atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam ir atzīstams par acīmredzami nepietiekamu prasījuma apmierināšanai.

7.5. Satversmes tiesas kolēģija arī norāda, ka Pieteikuma iesniedzējs būtībā nevis iebilst pret apstrīdētās normas konstitucionalitāti, bet gan pret to, ka Satversmes tiesas kolēģija jau vairākkārt ir konstatējusi viņa iesniegto pieteikumu neatbilstību Satversmes tiesas likuma prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, kā arī sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 178/2014).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 2. kolēģijas priekšsēdētājs

U. Ķinis